

Sodobni hrvaški književnik in slikar **Tomislav Marijan Bilosnić** (rojen 1947 v Zemunik Donjem pri Zadru) ima že več kot sto knjižnih izdaj proze, poezije (več kot štirideset zbirk), tudi poezije za otroke, plodovit pa je tudi kot urednik, kritik, publicist, zgodovinpisec ter avtor slikarskih monografij. Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja. Njegova zbirka haiku poezije *Velebit* (2004), prevedena v angleščino in albanščino, je pozornost pritegnila tudi v tujini, v svoji najodmevnejši zbirki *Tiger* (2004), prevedeni v številne jezike, pa po besedah dr. Živka Nižića “pesnik prek Tigra kot močnega simbola gradi čudežni kubistični pogled v osebni bivanjski kozmos”. Ali kot pravi Ive Š. Banov: “Za Bilosnića je daleč največja človeška slabost mlačnost. Ničesar ni brez strasti. Ničesar brez norosti. *Normalni* ne ustvari ničesar.”

Podobno velja tudi za Bilosnićevo zadnjo pesniško zbirko *Odisej* (2013), iz katere je pričujoči izbor. V njej v sedmih razdelkih znova obudi antični mit, ki pa se ne vrača le kot odmev, temveč kot vnovična blodnja po zemljevidu sveta, v katerem “ni minilo nič v času, ki je minil”. Slikovite podobe, ki jih pesnik naniza v prostih verzih, gradirajo kot “večni darovi” tako slikarskih kot filozofskih refleksij. Desetletno Odisejevo potovanje je v samem bistvu le groteskno potohodje vase, da bi (znova) odkrili ljubezen tudi kot odisejevske brazgotine na nogi. Ali kot pomenljivo stoji v pesmi *Deset let čakam*: “Ne očitaj mi in ne kliči spominov ter obljub / bodi spokojna v bolečini.”

Tomislav Marijan Bilosnić

Odisej

Morje

Poldan poln soli
razbeljen kamen kot oblaki ki se razkropijo
v ritmu nevihte
zaljubljenega srca v izvir jezika
Šum poljubov drsi po goli koži
mornarjev
ki plujejo v samoto
k obzorju zidin velike vode
k noči ki raste iz sna
objemajoč nas z ogrlico pohlepnih školjk
Zemlja iz morja prihaja
v morje se vrača
zrak v modri srajci jezdi na bikih
do brezen
Trdnjava morja, širo no njeno zidovje
zvonovi so vodíne
drhteče kaplje z očmi biserov
V srcu vode plenice mesečine
prhutaje kot galebi na obali
se odzivajo mojemu glasu –
z morja se ne vrača
moramo ga prečkati

Čelo tistega, ki blodi

Vsak otok je daljni
prava davnost sveta
vzhajani kolač soli
To je jajce
slika neba
strahoma priprta
v očeh morjeplovcev
Čelo tistega ki blodi
je tišina oreha
Odisej je otok
popok
povezan z izviro
pri katerem čakajo
ki jim ni rešitve

Edina pot, ki jo poznam

Edina pot ki jo poznam
je pot za Trojo
proti obali
na kateri plivkajo alge
belouške v valovih
kamninaste
od začetja
Pot je dolga in razprta
skrivnostna
kot debelo morje
se ne razloči
na polovici belega dne
V pot pridušam telo
da me ne bi pokončala daljava
orožje
pokončani ljudje
slava pogrošna
in pozabljena
Pot je lobanja sovražnikov
zapriseženih maščevanju

Odisej nima svoje dežele

Kdor se smrti izmakne
niti živel ni
Samo smrtni človek
toži nad bogovi
Odisej nima svoje dežele
morje je
kamen
ki ga več nihče ne prepozna
sedeč na njem
kot na usodi
Ni se vrnil
ki ga niso ubili
v imenu prednikov
za las nevsakdanje
od vseh ki so si zaslužili
in raj in pekel

Odisej je tiger

Odisej je tiger ki blodi
ki se dotika zrelih jabolk
Seveda nima ničesar pod palcem
niti dežele niti morja
niti smrti ki mu vsak dan potrka
niti zvezd ki so se prenasitile sonca
niti življenja v kitah morja
Na veke bega tiger od rojstva
Na veke Odisej brusi veter
Na veke tiger in Odisej kličeta domovino
pozabljata vsa imena
vsako seme
vsako žensko
vodo težko od masti
Tiger je Odisej
spočet iz zrkel polnih zvezd
potoľjubec ki živi le od potoľjublja
junak ki ga daje zaradi slave
zato si izmišlja trdnjave in bogove

V hladno so grozdje legli

Nihče ni videl kraja
pa se ga ni dalo obiti
vsi so želeli do dna resnice
z drugim jezikom
V hladno so grozdje legli
polni bleščave
A niso videli sonca
niti slišali
vetra
ki so se mu prepustili
Preminuli
ki živijo
v rokah sol
namesto vesel
držijo
potohodje srca
pičlo oporoko

Odisej si izmišlja konja

Odisej sledi oblaku
vetru v obliki stožca
senci nad Trojo
Ko sonce vzhaja
senca odpira vrata
Troja iz kamna
a naše ladje lesene
do konca v senci so slave
Odisej si izmišlja konja
dušo ki jo obdrži zase
ogenj na sončnih rebrih
V krvi kamna nastavki
Odisej sledi morju
plimi in oseki mesta
žilam lesa namenjenim ožini
Na lesenem konju
se povrne Helena

Tukaj sem, na Itaki

Primika se mi oljčni list
in vinska trta okrog ščipa
Pastirji me povedejo
in širom odpirajo dveri staje pozabe
Tukaj sem na Itaki
v deželi tisočerih obrazov
Blaženi so valovi fajaških veslačev
polegli nikoli
Lepo je biti doma lepo
se vrniti
v besede ki ste jih najprej razbrali
Tukaj sem na Itaki
berač po tolikih prelestih
od vekomaj čakan
Čakam da se izusti moje ime
da dojamem o kom gre beseda
sem morda pozabljen kot vsakdo
ki je bil kdaj rojen
tukaj sem med bornimi
ki kujejo skrinje mojega pregnanstva
katerih rumene duše
bom raztresel po potki svojega dvorišča
Primika se mi stari list oljke
požoltel kot jantar
in jaz ga privijam na svojo rano

Dvanajst dni sem z žveplom hišo kadil

Na prvo steblo do spalnice
dvanajst sem služkinj obesil
da mi ne brbljajo spominov

Pred vladarsko sobano
dvanajst sem snubcev pokončal
da mi ni treba deliti mučnin

Dvanajst kelihov krvi
v vsakem usodni prstan
sem spustil v vodnjak
srakam v gnezdo

Dvanajst dni sem z žveplom kadil hišo
zapahnil vsa vhodna vrata
da domačini pojejo in plešejo
in jih nihče ne moti

Vsem ki so se odvrnili od mene
sem pokazal v dalj in šir
da nas Bog enako nagradi

V postelji

V postelji zbiti iz smole poljubov
v valovih prebežnih besed
v spalnici
s krili golobice
v sanjah razsutih v spirale dima
Penelopa
me prebira skozi skrivnost golega telesa
v peni gorečih udov
Po moči me spozna
po žalosti svoji
po čvrstih koreninah prstov
V postelji ki naju presega
v ležišču ki se razteza kot puščava
v sobi v kateri se noč daljša
trgajoč z oljenk cvetne lističe
ki jih nadrobi po koži
po vrtincu ustnic
Prepoznala me je
ko sem jo božal po robovih koprnenja

In videl sem sodni dan sveta

Troji sem podaril konje
morju tovariše in dolgove svoje
vetru vesla in ladje
kot vselej
Penelopi prepustil letne čase

In videl sem sodni dan sveta
morje ki nas zapušča
kako iz morja vzhaja zver
planine ki se ne bodo pomladile
In videl sem tla brez čarovnije
dimno in pepelno nebo

Nisem vedel čemu in do kod mi je priti
in kaj je z mojim junaštvom
nisem verjel v konec poti

S Polifemovim kamnom sem morje tlakoval
nimfe pod vranjimi krili skrival
vosek v ušesa tovarišev vlival
jambor iz svojih nog spočel

In videl sem most ki beži od obale
sodnega dne na svetu

Prevedel in spremno opombo napisal Milan Vincetič